13. Jaar. Nr. 9. —'s Hertogenbosch.— Donderdag, 21 Januarij, 1841.

NOORD-BRABANDER.

ABONNEMENTSPRIJS: Voor de Stad: ƒ 12. Franco per post · 14.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ADVERTENTIEN met den regel: 10 Cts. behalve 35 cents zegelregt

(*Verschijnende driemalen ter week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.*)

DICERE VERUM, QUID VETAT? *HORATIUS.*

NEDERLAND.

'S HERTOGENBOSCH, den 19. Januarij.

De heugelijke zes en veertigste geboorteverjaardag. van hare Majesteit Neêrlands beminde Koningin is heden alhier op de gebruikelijke wijze door het luiden der klokken, het spelen van het carillon, het uitsteken van vlaggen en het houden eener groote parade gevierd geworden. Het Raadhuis was 's avonds verlicht.

— Uit Berlijn meldt men, dat de Oud-Koning der Nederlanden in gezelschap zijner kinderen en kleinkinderen Oudejaarsavond heeft gehouden.

— Den 12 dezer is de redacteur van den *Tolk der Vrijheid*, E. Meeter, door den president der Arr.-Regtb. te Groningen, tijdelijk als regtercommissaris fungerende, ondervraagd geworden nopens de stukken, die den *Tolk* eene nieuwe vervolging hebben berokkend. De comparant heeft opgegeven, geheel en alléén schrijver te zijn van de laatst geïncrimineerde artikelen, behalve van de stukken: *Iets* en *de kapitein van het schip* GEDULD *draagt het kommando aan zijnen zoon op.* Op de vraag van den president, of de comparant niet bekennen moest, het schrijven der bedoelde artikelen met opzet te hebben gedaan, om den Koning en den Graaf van Nassau Willem Frederik, boosaardig te hoonen en te smaden, heeft hij geantwoord, dat zijn doel niet anders geweest is dan eene gepleegde ongrondwettigheid aan te toonen; dat het hem voorkwam in geenen deele den Koning, noch den Graaf van Nassau te hebben gehoond of gesmaad, en, mogt zulks het geval zijn, dan toch geenzins met *boosaardigheid*, daar hij nimmer in zijn geschrijf *boosaardig* is te werk gegaan.

— Zijne Hoogw. Monseign. de Bisschop van Curium is bij Z. K. H. den Prins van Oranje ter maaltijd geweest.

— Te Kampen is overleden de gepensionneerde Generaal-Majoor Sels, lid van den raad dier stad.

— Uit den verkoop van paarden en rijtuigen, door den Oud-koning dezer dagen te 's Hage bewerkstelligd, en door het afdanken en pensionneren van een aantal beambten zijner hofhouding, meenen de vreemde Dagbladen te kunnen afleiden, dat Zijne Oud-majesteit Holland voor goed heeft vaarwel gezegd, weshalve de Natie zich aan nieuwe *misrekeningen* en *teleurstellingen* zou kunnen blootgeven, met zich te vleijen, dat Willem I. ooit weêr in haar vriendelijk midden zou komen wonen!

— UTRECHT, den 17. Januarij. Een zwaar verlies dreigt onze stad te treffen. Zoo men aan de loopende geruchten geloof mag hechten, zou er werkelijk sprake van zijn om onze stad haar schoonste sieraad te ontrooven. Met leedwezen heeft men vernomen, dat men als maatregel van bezuiniging het voornemen heeft eene van 's lands hooge scholen af te schaffen en dat, ongelukkiglijk voor ons, de keuze op de Utrechtsche akademie is gevallen. Intusschen spreekt men van eene soort van vergoeding, welke men ons voornemens is voor dat verlies te geven, en welke zou bestaan in het oprigten alhier van een R. K. Bisdom, met daaraan te verbinden R. K. Seminarium.

— De vrijwillige jagers der Utrechtsche Hoogeschool, die den tiendaagschen veldtogt hebben bijgewoond, en de studenten, die destijds bij andere korpsen zich in dienst bevonden, zullen op Donderdag den 12. Augustus 1841 zich in onze stad aan een' gemeenschappelijken maaltijd vereenigen. (*Handelsblad*)

KERKELIJKE STAAT.

In den nacht van den 5 op den 6. Januarij heeft te Rome zulk een orkaan gewaaid, dat er de groote klok van het Romeinsch Collegie, een gevaarte van 36 honderd pond, door in beweging gebragt is en flink op geluid heeft. De sterretoren op het Kapitool onderging te dier gelegenheid groote schade. Zonderling was het, dat de bui in de bovenlucht woedde, en men er beneden in de stad bijna geen hinder van heeft gehad.

— De Oud-regentes van Spanje heeft de opening van het groot Theater te Rome bijgewoond, en schijnt lang aldaar te zullen blijven.

— Den 29. December is de Oud-Regentes van Spanje bij Z. Heiligheid ten gehoore toegelaten. Na een half uur onderhoud, is haar Gevolg mede door den H. Vader in audientie ontvangen.

— De vermaarde publicist Professor Bethmann-Hollweg, van de Universiteit te Bonn, de boezemvriend van den tegenwoordigen Koning van Pruissen, bevindt zich thans te Rome.

DUITSCHLAND.

Het aantal kweekelingen der Berlijnsche hoogeschool bedraagt thans een cijfer van 1678.

— Er gaat spraak van eene dadelijke gemeenschap tusschen Weenen en Berlijn te bewerkstelligen door eene vertakking van den spoorweg van Regensburg.

— Zijne Hoogheid de Prins-Kanselier von Metternich heeft op nieuwjaarsdag een Maaltijd van acht en veertig gasten gegeven, en daaronder aan al de hoofden der vreemde Ambassades en Legatiën. Na den afloop van het maal, zijn ook de Ambassade- en Legatiesecretarissen door den Prins ten gehoore toegelaten en hoogst minzaam ontvangen.

— In het Kanton Argau hebben tusschen de Katholijken en Protestanten hevige onlusten en handdadigheden plaats gegrepen, ter zake van de herziening der Constitutie, die met 16,000 tegen 14 duizend stemmen is verworpen. Zoo luidt het telegraphisch berigt, door den Prefect van den Nederrijn naar Parijs aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, uit Straatsburg, den 14. Januarij afgevaardigd.

— Uit Keulen schrijft men, dat de President der provincie Westfalen, de Baron von Vinke, namens den Koning van Pruissen, aan den Aartsbisschop van Keulen heeft voorgesteld, dat Z. Hoogwaardigheid van zijnen Zetel zou afzien, om zich te Rome te gaan vestigen, waar het gouvernement (?) hem alsdan den Kardinaalshoed zou bezorgen (!), en hem een jaarwedde van 20 duizend thalers te verteren zou geven. De grijze Kerkprelaat heeft gezegd, dat hij zich enkel en alleen hield aan de uitspraken van Rome. — Toen is de Graaf von Brühl naar het Hof van Sint-Pieter afgereisd.

ENGELAND.

De vermaarde Sams Scott, de Amerikaansche zwemmer en duiker, 28 jaren oud, gehuwd, doch zonder kinderen, en geboren te Philadelphia, is den 11. Januarij dezes jaars te Londen slagtoffer geworden van zijne kunstmatige ligchaamsoefeningen, hebbende hij zich voorgesteld om ter hoogte van 40 voet naar beneden in de Theems te springen; en daartoe liet hij zich vooraf eenige minuten op een gespannen koord, ten aanschouwe der menigte, met de kin hangen, en danste met de voeten in de lucht. Het koord is hem naar de keel geschoten, en heeft hem geworgd, zoodat op eens de dans eindigde; het volk begon te schreeuwen: Sams is dood, of hij doet 't er om! Zijn helper Brown schoot toe, doch 't was te laat: Scott had zich-zelven gestraft met de koord, dat er de dood na volgde!

FRANKRIJK.

Er is een huwelijk op het tapijt tusschen den vermaarden, geestigen Feuilletonschrijver van het Journal des Debats, Jules Janin en Mejufvrouw Bertin Devaux.

— Dezer dagen werd een Fransche Letterkundige 's avonds laat in de straten van Parijs aangerand door iemand, die hem, met het mes in de hand, om zijne beurs vroeg. De ander zegt terstond er op: ik meende juist de uwe te eischen! Ha, dan kunnen wij elkaêr vertrouwen. Welnu zeide de Dichter, ik zie, dat gij moed bezit, en ik weet een slag te slaan, waaraan wat te verdienen is voor ons beiden; zoo gij dus wilt, dan gaan wij er nu terstond op af. — En zij gingen zoolang, totdat er eene patrouille aan kwam gestapt, en de Dichter leverde den dief heel bedaard in handen van de gewapende magt, en 's anderen daags ochtends stond het voorval reeds omslagtig in een feuilleton vermeld.

— De Porte heeft het openen van lijken, ten nutte der geneeskunst, thans volledig toegestaan. Deze maatregel is een gevolg van het daartoe gedaan verzoek van den Heer Bernard, Directeur der Geneeskundige school te Constantinopel.

— De Heer de Lamartine heeft den 12. Januarij een bijzonder gehoor bij den Koning gehad.

— Een koerier, die den 20. December Constantinopel heeft verlaten, bragt aan Prins Metternich de officiële tijding, dat de Porte heeft teruggeroepen haar besluit, waarbij de Onderkoning van Egypte als zoodanig was ontzet verklaard.

— Te Valenciennes stierf dezer dagen een muzijkant bij het 2. Regiment Lansiers. Hij liet een bagatel na; en wie nu, zou men denken, dat als erven optreden? — Twee verschillende moeders, eene te Algiers, en eene andere te Parijs. Vroeger hoorde men nog wel eens van twee vaders, maar van twee moeders was, sedert Salomo's schrandere Regtspraak, in Frankrijk geen kwestie meer. Gelukkig dat de Lansier dood is, en hij zoodoende geen gevaar meer loopt voor eene repetitie der geestige vonnisvelling van den Koning der Joden.

— In Engeland moet een werktuig zijn uitgevonden, onder den naam van *Anemometer*, bestemd, om, door middel van een teekenstift, op een blad papier aan te schrijven, hoe de wind waait, en hoeveel regen er valt. Het ding wordt boven op het dak gezet, en werkt langs eene buis in de benedenkamer van den geleerde, die nu altijd prompt weet, hoe het daar buiten boven gesteld is.

— Koning Leopold van België is een weinig ongesteld, en verlaat sedert een paar dagen zijne apartementen niet.

De Catholijke Nederlandsche Stemmen openen het jaar met het volgend Artikel:

Dat de toestand van ons Vaderland, door de komst van Willem II tot den troon, eene groote verandering ondergaan zou, konden alle doorzigtige mannen ligtelijk bevroeden; dat de aanvang der nieuwe regering vóór allen, die de regtvaardigheid, de grondwettige gelijkstelling van alle Nederlanders, en vooral de vrijheid van godsdienst en onderwijs beminnen, een gunstig verschiet heeft geopend, zal niemand ontkennen; dat de Koning de regtvaardigheid lief heeft, betwijfelt niemand; maar zal hij in staat zijn, om haar altijd en overal te handhaven? Ook Willem I was met de beste oogmerken bezield(!?): en toch waren de klagten, over talrijke grieven, over partijdigheid, over ongrondwettige voorregten eener partij, over schending der godsdienst-vrijheid, inzonderheid, over een onderwijs-monopolie, waardoor de jeugd, naar het oordeel van alle Catholijken, tot onverschilligheid in godsdienst, en daardoor, tot slechte burgers en Christenen gevormd werd, met een woord, over onregtvaardigheid, weldra bij de Catholijken algemeen. De Protestantsche oligarchische geld-aristocratie, die sedert ruim twee eeuwen gewoon was, alle voorname staats-ambten en posten te bekleeden, en geld op geld te stapelen, wist haren invloed zoo kunstig te doen gelden, dat de vorst, als het ware, met haar vereenzelvigd wierd, en, bij den toenemenden verwarden en neteligen toestand der geldmiddelen van den staat, afhankelijk van haar was. Die partij werd dan ook hoe langer zoo meer, met sinecuren, met dubbelde, drie- en vier dubbele posten begunstigd; de zoogenaamde volks-vertegenwoordigers behoorden schier uitsluitend tot die partij, die dan ook alle voorstellen en inzonderheid alle belastingswetten goedstemde; echter blijkbaar onder voorwaarde, dat de koning haar zou blijven bevoordeelen.

Hierdoor begon ook het misnoegen bij de volksklassen meer en meer toe te nemen, en de Koning verloor eindelijk zijne populariteit geheel en al. Alle onafhankelijke periodieke bladen behoorden tot de oppositie.

Ook het leger was misnoegd. Beloften, in 1830 gedaan, werden niet nagekomen.... aan bevordering, aan opklimming zelfs tot de hoogste graden van den militairen stand, kon de kundigste, de dapperste, de bekwaamste conscrit, die zich zijns ondanks, wijl hij geene middelen had om te remplaceren, gedwongen zag, om de beste jaren zijns levens onder de wapenen door te brengen, geenerlei hoop voeden. — Slechts de hoofd-officieren waren tevreden...!

In zulke omstandigheden, terwijl het land onder een verbazenden schulden-last gebukt gaat, beklom Willem II den troon.

Onderscheiden verordeningen van den nieuwen Koning getuigden van regtvaardigheid; zij getuigden, dat hij acht sloeg op de klagten der al te lang verdrukte Catholijken.

Dit zag de heerschzuchtige oligarchie met spijt; maar vooral bragt de benoeming eener commissie, om de klagten over het lager onderwijs te onderzoeken, en, dienaangaande, aan Z. M. rapport te doen, al de raderen, waarover die egoistische partij beschikken kon, in beweging, en zal zij niets onbeproefd laten, om de heilzame oogmerken des Konings te verijdelen.

Is dan die partij zoo magtig, dat Willem II zich naar hare onregtvaardige eischen zou behoeven te schikken, dat hij de belangen, de wenschen en de liefde des volks, daaraan zou behoeven op te offeren?

Neen! voorzeker, dat behoeft de weldenkende, de regtvaardige Vorst niet te doen! dat hij die partij moedig het hoofd biede; dat hij regtschapen mannen, die aan het belang van Koning en vaderland, de voorkeur boven hun eigen belang geven, in zijnen raad roepe; dat hij in het eigen begeven van ambten en bedieningen, niet op geboorte, niet op betrekkingen, maar op bekwaamheid en braafheid zie; dat hij zich met godsdienst-zaken niet bemoeije en onverwijld het verder vervolgen der afgescheidenen verbiede; dat hij het onderwijs volkomen vrij late; dat hij in eene proclamatie aan het leger zegge, dat trouw, braafheid en moed op bevordering kan staat maken; en dat hij zijnen minister van finantien bevele, een ander stelsel van belasting te ontwerpen, waarbij de rijken meer, en de mindere standen minder, in de algemeene lasten dragen: en de algemeene liefde des volks en der krijgslieden zal hem zoo magtig maken, dat hij de oligarchie in geenen deele behoeft te ontzien.

De laatste dagen van het jaar 1840 waren als de dageraad eener betere toekomst voor het vaderland: moge de zon van deszelfs voorspoed in het aangevangen jaar 1841 onbeneveld aan den wolkenloozen hemel opgaan!

Moge God aan onzen geliefden Vorst, wijsheid en geregtigheid, de schoonste sieraden van eenen Koning, in ruime mate toedeelen, tot in lengte van dagen! Moge daardoor niet slechts de welvarendheid van het bemiddelde gedeelte der natie, maar ook die der geringere standen meer en meer toenemen; opdat het geheele volk tevreden zij en de komst van Willem II tot den troon, eene wezenlijke weldaad voor het vaderland moge zijn en blijven!

Mogt *Nederland* eens met waarheid kunnen zeggen:

De hulk van onzen Staat, door onbekwame handen,
Te lang verkeerd gestuurd, was op het punt van stranden:
Geene uitkomst scheen er meer . . . toen greep de vaste hand
Van Tweeden Willem 't roer, en redde 't Vaderland.

Ingezonden Stukken.

Nog iets over het Onderwijs.

Er wordt thans zooveel over het Onderwijs geschreven, niet alleen in Nieuwsbladen en Vlugschriften, maar opzettelijke Werkjes worden er over uitgegeven, en daaronder zijn er zelfs, die met een gemoedelijk gebed eindigen, opdat het den Hemel behage, de door Z. M. benoemde Commissie het noodige licht te schenken, opdat deze de handen niet sla aan het dierbaar kleinood, waarmede men zooveel op heeft, als of er het behoud van het lieve Vaderland van afhing!

En zou dan een Oud man, die meer dan een halve eeuw de Scholen verlaten heeft, en zich dus met zijn oud ongekuischt Hollandsch behelpen moet, en steeds beholpen heeft, ook niet eens over dat voortreffelijk en hooggeroemd Onderwijs denken, en zijn gevoelen zeggen? Zou hij er niet mogen voor uitkomen, dat hij met die voortreffelijkheid zoo hoog niet loopt, en er zijns bedunkens, met eenvoudiger Onderwijs meerder nut zoude gesticht worden? — Waartoe bij voorbeeld bij kinderen van acht tot dertien jaren dat Onderwijs in de Aardrijkskunde, de Algemeene en Vaderlandsche Geschiedenis? Franjes, die geheel onnoodig zijn, en een tijd wegnemen, die met Lezen, Schrijven en Rekenen nuttiger kan worden besteed; want al die klinklank, waarmede de hersenen der jeugd op die wijze worden opgevuld, vervliegen weldra bij de zoodanigen, die, de School verlatende, een beroep gekozen hebben, om, na eene nieuwe oefening met der tijd in staat te geraken, om de kost te verdienen. *Dat zulks eene waarheid is, kunnen diegenen getuigen, die jongelieden op de Zondagsscholen aantroffen, die vijf of zes jaren de School verlaten hebbende, ja, nog tameijk lazen, maar slecht schreven, en het rekenen bijna vergeten waren*, en die veel gelukkiger zouden geweest zijn, indien hun afgelegde Schooltijd geheel aan het onmisbaarst Onderwijs ware besteed geworden. De kinderen van meer gegoeden kunnen na het verlaten der School zich door eigen oefening met de Geschiedenis genoeg bekend maken, en, des noodig, de Aardrijkskunde aanleeren, zoo als bij mij het geval is geweest; want in mijn jongen tijd vervingen plak en rotting Curas, Schröck, en de *Aardglobe*; en als men in meer gevorderde jaren die kundigheden verkrijgt, blijven dezelve ons bestendig bij, omdat men dan niet als een exter naklapt, maar onderzoekt, en niet alles, wat Meester zegt, voor goede munt aanneemt. Onpartijdige Protestanten hebben dikwerf over dat onderwerp eenstemmig met mij gedacht, en ten hoogste afgekeurd, dat men de jeugd met zulke, voor hunne jaren onnuttige zaken bezig hield, hetgeen dikwerf een eigenwaan of trots deed geboren worden, die moeijelijk te onderdrukken is bij kinderen, die in Aardrijkskunde of Geschiedenis belangrijke vorderingen gemaakt hebben." Zoo herinnere ik mij, dat, eenige jaren geleden, de zoon van een Schoenmaker zijn vader beschimpte, omdat deze niet wist, dat Algiers in Africa lag, en de vader hem antwoordde: «ik heb dat nooit » geleerd; want, toen ik uwe jaren had, zat ik » van den ochtend tot den avond al op de driestal, » en kon bijna reeds een paar schoenen maken." De oude man is lang overleden, en de Aardrijkskundige zooon is thans schoenlapper, die, zonder hulp van de Diakonie, niet in staat is, voor zijn talrijk huisgezin de kost te winnen.

Maar, die zoogenaamde kundigheden moesten aan het onderwijs worden toegevoegd, om op de harten van de Jeugd te werken, haar verkeerde grondbeginselen in te prenten, reeds gevormde vooroordeelen te versterken, en haat tegen andersdenkenden op te wekken. Hiertoe waren de leer- en leesboeken niet genoegzaam; maar met de Geschiedenis in de hand, kon Meester den beruchten Hendrik VIII. als een standvastig, zijne waardigheid handhavend Vorst voorstellen, en verzwijgen, dat hij een overgegeven Wellusteling, Echtbreker en Bloedhond was. Met de Geschiedenis in de hand, verhaalt Meester de ijsselijkheden van den *Bartholomeus-nacht*, maar spreekt niet van de Godtergende wreedheden, door Lumei en Sonoy in de Nederlanden bedreven. Uit de Geschiedenis betoogt Meester de diepe geleerdheid, de standvastigheid, de volharding van *Luther* en *Calvijn*, maar bedekt hunne schanddaden, de redenen van hunnen afval, en de gruwelen, waarvan zij de oorzaak waren. En op zulk een onderwijs durft men roem dragen? en tot bewijs beroept men zich op *Noël* en *Cuvier*, Inspecteurs van de Universiteiten in Frankrijk, *beide* Protestanten, die in hun land dezelfde manier van Onderwijs hebben trachten in te voeren, doch hetgeen hun niet gelukt is, en ook niet gelukken zal.

Dit soort van Onderwijs, voor omtrent 50 jaren hier te lande ingevoerd, en sedert aanmerkelijk verbeterd en zelfs door kuiperij, list en dwangmiddelen uitgebreid, moet dan nu wel goede vruchten hebben voortgebragt? — Met de hand op het hart, durf ik zulks ontkennend beantwoorden, en roep de Strafregisters der Regtbanken in, om zulks te bewijzen; — laat men die van 1740 tot 1790, en van het laatste tijdstip tot heden eens vergelijken, en men zal de verbetering zien, die ons zoo hoog opgehemeld Onderwijs heeft aangebragt!

Geen wonder dan, dat de R. Katholijken zeggen, een Onderwijs zonder Godsdienst is geen Onderwijs; en dat zij op *onbeperkte Vrijheid* van beiden aandringen; zij hebben daartoe het regt, want de Grondwet, dat Plechtanker van den Staat, verzekert hun Vrijheid van Godsdienst, en zegt omtrent het Onderwijs, dat het een voorwerp is der aanhoudende zorgen van het Gouvernement. Wat nu moeten de zorgen van het Gouvernement zijn? Dat er niets geleeraard of onderwezen worde, strijdig tegen de wetten, tegen de veiligheid van den Staat of de goede zeden; men vordere dan, dat iedere Godsdienstige bijeenkomst, (hetzij van 19 of 1000 personen) iedere Schooltijd, met open deur gehouden worde,

opdat de bevoegde magten kunnen binnenkomen; doch men make geen onderscheid, of de Leeraar de Synode van Dordt verdedigt, of de verminkte en verdraaide Leer voordraagt; men hoore de Psalmen naar de berijming van *Datheen* even gevallig aan, als de sedert ingevoerde Liederen, en men store zich evenmin aan *Hellebroek*, waaruit deze Schoolmeester onderwijst, als aan den *Mechelschen* Kathechismus, dien zijn buurman gebruikt; *dit* ware billijk en regt, en op dusdanige wijze werd aan de Grondwet voldaan; en het Gouvernement droeg de noodige zorg voor het Onderwijs.

Een verdediger van het bestaande Onderwijsstelsel vraagt in het Handelsblad van 8 of 9 December of de Koning wel het regt heeft, om bij een Besluit het Onderwijs te regelen, en of niet de Staten-Generaal daarin moeten gekend worden? Welligt had hij de benoeming van de onlangs aangestelde Commissie ook wel aan eene andere Authoriteit willen opdragen: want het hindert hem vreeslijk, dat Z. M. een *Geestelijke*, en wel een KERKVOOGD in die Commissie benoemd heeft.

De Koning, als het hoofd van het Gouvernement, heeft eene aanhoudende *zorg* over het Onderwijs (zoo als de Grondwet beveelt), en het staat dus aan Z. M. om die *zorg* aan een ander over te dragen, of daar in te doen deelen; en daar er nu redenen bestaan, om te denken, dat vorige *zorgers* te veel *gezorgd* hebben, wil Z. M. zulks eens doen onderzoeken, om vervolgens te bepalen, hoe verre zich in 't vervolg die *zorg* zal uitstrekken; en dit zeker kan en zal geschieden zonder Hun Edelmogende lastig te vallen.

Laat ons dus den tijd afwachten, op de wijsheid der benoemde Commissie en de Regtvaardigheid des Konings vertrouwen; laten de liefhebbers middelerwijl zich in de voortreffelijkheid van het bestaande Onderwijs verheugen; laten eenige Schoolmonarchen (want dit schijnen zij te vorderen) met het Ridderkruis versierd worden; als men de Katholijken maar niet dwingt, van die voortreffelijkheid gebruik te maken, door hunne kinderen ter school te zenden bij Onderwijzers, die hun vertrouwen niet verdienen; laat men het Onderwijs der Katholijken vrijlaten; zij zullen daardoor niet dommer worden, en was zulks al eens het geval, dan was immers het veld te ruimer voor de propaganda, die met traktaatjes en bijbels dat domme volk wel zou overtuigen, dat *hun* licht op den kandelaar staat.

Daar ik echter verpligt ben, mijn gevoelen nader op te helderen en uit een te zetten, zal ik zulks zoo kort mogelijk trachten te doen.

In de groote steden, vindt men meestal Armen- of Diakenie-Scholen, daar de behoeftige jeugd *om niet* in onderwezen wordt; deze Scholen staan onder het Onmiddellijk opzigt van de Godsdienstige gemeenten, waartoe dezelve behooren, en de plaatselijke School-Commissiën matigen zich alleen het regt aan van een algemeen toeverzigt; dit zoude wel aldus kunnen blijven, echter zonder bemoeijing van die Commissiën. De Stads-Scholen, al waar minvermogende, doch niet behoeftige kinderen Onderwijs genieten, konden gesupprimeerd worden, of wel verdeeld, overeenkomstig de bevolking van iedere Godsdienstige gezindheid, en de particuliere Scholen zouden van zelven zich regelen. Alleen in kleine steden of ten platten lande, daar het Onderwijs uit de gemeentekas betaald wordt, zoude eenige verandering noodzakelijk zijn, en daarvoor zou ik het volgende middel voordragen: ik vooronderstel eene gemeente van vijf en twintig honderd zielen, met een behoorlijk Schoollokaal en Onderwijzerswoning, gezamelijk de waarde hebbende van zes duizend guldens; die gemeente betaalt aan den Schoolmeester en aan kosten van Onderwijs jaarlijks twaalf honderd guldens: nu bestaat die gemeente uit 1500 Protestanten en 1000 Katholijken (of omgekeerd) en de eersten blijven in 't bezit van Schoollokaal en Onderwijzerswoning, mits daarvoor aan de minderheid betalende drie honderd guldens 's jaars, en uit de gemeentekas wordt aan de Meerderheid zeven honderd twintig, en aan de Minderheid vier honderd tachtig guldens 's jaars uitgekeerd, aan iedere gezindheid vrijlatende, om het haar ontbrekende bij te passen.

Ziedaar, ook mijne gevoelens over dat onderwerp ter neder gesteld; ik ben verheugd aan het einde van het geschrijf te zijn: want een oude kop en bevende hand zijn er waarlijk niet meer geschikt toe. Ik onderwerp nu deze gedachten aan de weldenkende Redactie van den *Noord-Brabander*, om daarmede te handelen zoo als het best zal geoordeeld worden, teneinde te strekken tot *nut van 't algemeen.*

Inmiddels met alle achting.

Uw bestendige Lezer:

Z.

den 12. December, 1840.

ALLERLEI.

Ziehier het Grafschrift van den Oudminister van KAREL X, den Heer de PEYRONNET, op den grooten Franschen, nu onlangs eerst, in hoogen ouderdom overleden Christen-Wijsgeer DE BONALD.

Viens: d'un sage en ce lieu ton pied foule la cendre.
Les palmes qu'il cueillit ne se peuvent compter;
Son inflexible cœur, que Dieu-seul peut dompter,
Aux fureurs des méchants ne sut point condescendre;
Il prédit nos malheurs, et vint les affronter,
Sonda le cours des temps, et l'osa remonter.
Dans l'éternelle nuit la mort l'a fait descendre,
A l' éternelle gloire elle l'a fait monter.

In een Engelsch Dagblad leest men: Op een onzer schouwtooneelen wordt vertoond,: » Mijnheer LECOQ, of de Fransche haan kraait wel, maar vecht niet!" een raar stukje, waar een Fransche Pruikmaker in optreedt, met een groote Soldatensteek op het hoofd en een Jakobijnenmuts er onder; een Uniformrok, uit den tijd van het Keizerrijk aan, en een vreeslijke sleepsabel op zij; baard en knevels zijn ontleend uit de Julijomwenteling! Hij zal het Driekleurvaandel ONDER de muren van Weenen, Berlijn, Londen en Petersburg gaan planten. — Op eens verschijnt er een Pruissische Huzaar, die hem voor den neus knipt: Mijnheer LECOQ heft dadelijk aan: *Allons, enfans de la patrie!* — maar een Kozak grijpt hem op hetzelfde oogenblik ongemakkelijk in de kraag; hij gilt: *Tremblez, tyrans, et vous perfides!* — Maar, ja wel; een Oostenrijksche Majoor rost hem helder af met de bullepees! LECOQ is woedend en brult: *Qu' un sang impur abreuve nos sillons!* — Eindelijk, daar komt een Engelsche matroos ingestoven, die Monsieur LECOQ overhoop bokst; deze belooft nu een gulle Crock te zullen schenken; dit gebeurt, en de Fransche Pruikmaker wendt zich thans heel snugger tot het publiek, zeggende: » ik heb heel Europa de tanden laten zien, en daarbij tevens gelukkig de vrede bewaard!!" —

In Frankrijk zou men wel gaarne een stukje tegen de Engelschen hebben willen spelen onder den titel van: *daar was eens een Koning en eene Koningin!* maar de Engelsche Ambassadeur, Lord Grandvilles, heeft, zegt men, het Theater der Renaissance te Parijs het stilzwijgen doen opleggen.

De Monsterkaas!

Men zal zich herinneren, dat wij in der tijd melding hebben gemaakt van eene Kaas, vervaardigd uit de melk van 750 koeijen, en waaraan honderd boerinnen gekneed en gewrongen hebben, eer zij gereed was. Zij heeft 3 voet en 1 duim diameter, en hoogte naar evenredigheid. De wapens van Engeland staan er op gedrukt; een eik- en lauwerkrans siert den top. Zij weegt duizend pond, en zal op het Doopmaal der jonge Prinses het eerst te voorschijn komen, wanneer namelijk de eigenaars het eens kunnen worden, om haar zoolang in 't verborgen te houden; doch, dit zal moeite kosten, want de nieuwsgierigheid van het geëerd publiek is overgroot, en een deel der belanghebbenden wenscht hiervan, bij openbare tentoonstelling, eerst nog eens goed voordeel te trekken. Uit eene niet spoedige oplossing van dit verschil kan ligtelijk voortvloeijen, dat er wel zal worden gedoopmaald, maar, hoogst noodlottig, zonder Kaas!

Ziehier eene merkwaardige bijdrage tot het begrip van Godsdienst- en Onderwijs-Vrijheid, zoo als die verstaan wordt in *Perzië*, en waaraan Professor Siegenbeek en Consorten een puntje kunnen zuigen:

Firman.

» De doorluchtige plaatsbekleeder Gods en der Werelden, erfgenaam van den Troon en der Kroon van Perzië, wil en begeert, dat alle Katholijken de Wetten en Geboden hunner Godsdienst zullen opvolgen met dezelfde Vrijheid van geweten, welke Zijne Majesteit waarborgt aan de dienaren van van zijn Hof, dat verheven is als het firmament des hemels; en dat zij Kerken zullen mogen bouwen en onderhouden, hunne dooden begraven en *Scholen vrijelijk* oprigten, ter leering en opvoeding hunner kinderen. En is deze onze *wil* een Wet geworden."

In dat Land, waar men de Zon aanbidt, is men verlichter, dan hier, waar zoovelen zijn vervallen tot de laatste Zelfvergoding. Dat de Christenen in dit opzigt ter schole gingen bij deze Heidenen, al ware het slechts, om er Verdraagzaamheid te leeren.

De schoone Leeuwin uit de Menagerie van Wombwell, te Kanterbury, heeft vijf jongen geworpen, twee van het vrouwelijke, en drie van het mannelijke geslacht. Vier jongen was tot dus verre het grootste getal. Deze moeder is den 17. December, 1833, in het Graafschap York geboren, en zeer schoon van kleur en gedaante. In 4 jaren tijds wierp zij 16 welpen, waarvan er 13 leven, en 11 in deze Menagerie-zelve te zien zijn; de 2 anderen bevinden zich in het Zoölogische park van Manchester. De Heer Wombwells heeft in 25 jaren tijds 120 leeuwen opgevoed.

Statistiek.

Op den 1 Januarij, 1841, telde men te Parijs 1360 Geneeskundigen, of te wel 270 meer dan in 1831; — de sterfte, zegt men, vermeerdert in de hoofdstad op gelijke wijze als het aantal Hippocraten toeneemt.

Uit de Huwelijksregisters in Engeland blijkt, dat in vijftien Graafschappen en in het Prinsdom Wallis van de honderd bruidegoms veertig hunnen naam niet konden schrijven; — terwijl in negentien Graafschappen, in een gedeelte van Yorkshire, en in het Prinsdom Wallis, van de honderd bruiden, vijftig het schrijven onmagtig waren. — Op 121 duizend en 8 huwelijken, in Engeland gesloten, telde men 40 duizend, 507 mannen, en 58 duizend 959 vrouwen, die de naamteekening niet op het register konden zetten. — Eilieve! — De in het onderwijs meest verachterde personen vindt men in Lancashire (de bakermat der Lancastersche Leerwijze), Becfordshire, Mommouthshire en Wallis.

Ziehier den tegenwoordigen staat der Belgische Gouvernements-Universiteiten: — in 't geheel 780 kwekelingen, dus verdeeld: Letteren en Wijsbegeerte, te Luik, 38, te Gent 73; — Wetenschappen, te Luik, 155, te Gent, 131; — Regten, te Luik, 70, te Gent 48; Geneeskunde, te Luik 86, te Gent 79: zamen; te Luik 349, te Gent 331.

De *Bengal Catholic Expositor* meldt, naar aanleiding eener correspondentie met Macao, dat het aantal Katholijken van Cochinchine,

van Tonkin en van Sina zich thans, volgens de laatste telling, dus verhoudt.

Onder de leiding der Fransche Paters, zijn er te Sutchoen 70,000; te Koeitcheon en te Yun-Nan 1,000; te Corea 5,000.

Onder toezigt en leiding der Propagande, te Hou-Kuang 16,000; te Chansi en te Chen-si 40,000.

De Fransche Lazaristen besturen te Teekiang 1,500, te Kiang-si 6,500.

De Spaansche Preekheeren hebben in de provincie Fokien 35,000 zielen onder hunne zorg.

De Portugesche Lazaristen, door Fransche Lazaristen bijgestaan, verzorgen in de Provincie Honan, 1,700 Katholijken.

In de provincie Kiangnan, staan, onder dezelfde geestelijke leiding als voren, 40,000 zielen.

In Oostelijk Tartarije, geestelijk door Fransche Lazaristen bestuurd, telt men 40,000 Katholijken.

In geheel Sina is de Katholijke bevolking 257,700 zielen sterk.

In Cochinchine, waar bijna niet dan Fransche Priesters gevonden worden, zijn 80,000 Katholijken.

In Oost-Tonkin bevinden er zich 160,000; in Siam 5,000.

In West-Tonkin, door Spaansche Preekheeren verzorgd, heeft men er 150,000.

Al de Katholijken in Cochinchine en Tonkin bedragen zamen 395,000 zielen.

Het aantal Priesters en Geestelijke Broeders bedraagt in Sina een getal van 6000, waarvan er slechts 80 tot de Missiën van Europa behooren.

!

Op de keuze van Victor Hugo tot Lid der Academie.

Pleins de gloire, en dépit de cent rivaux perfides,
Tous deux, en même temps, ils ont atteint le but:
Lorsque Napoléon est mis aux Invalides,
Victor Hugo peut bien entrer à l'Institut.

BETALING VAN PENSIOENEN.

Op Maandag den 11 Januarij 1841, (over de vierde drie Maanden van 1840).

De Administrateur van 's Rijks Schatkist in de Provincie Noord-Braband, adverteert de belanghebbenden, dat de betaling van Pensioenen voor de vierde drie Maanden van den Jare 1840, een aanvang zal nemen ten zijnen Kantore op Maandag den 11. dezer, van des morgens negen tot twaalf ure, (uitgenomen Zon- en Feestdagen); wijders worden de belanghebbende verzocht, om zich ten spoedigste van de Attestatien de vita te voorzien, ten einde de betaling in de Eerste week kan plaats hebben.

's Hertogenbosch den 2 *Januarij* 1841.

De Administrateur voornoemd.
L. J. DE LA COURT.

ADVERTENTIEN.

*** Heden overleed alhier, in den ouderdom van ruim 80 jaren, in het achtenvijftigste jaar zijner Priesterlijke Waardigheid, na deze gemeente ruim een- en vijftig jaren, als Catholijk Pastoor door Leer en Voorbeeld te hebben gesticht, en na de H. H. Sacramenten der stervenden te hebben ontvangen, mijn geliefde broeder de WelEerwaardige Heer *HENRICUS HUBERTS*, door zijne familiebetrekkingen, talrijke vrienden en gemeentenaren hartelijk betreurd.

HERMANUS HUBERTS.

Huissen,
den 14 Januarij, 1841.

*** *JOHANNES HENDRIK VAN DEN HAM*, openbaar Notaris, residerende te *Boxtel*, zal voor de Weduwe *JORDANUS VAN DE SANDE*, wonende te *Boxtel*, op Woensdag den 27 Januarij 1841, publiek Verkoopen:

61 Koopen buitengewone zware en lange ESSEN BOOMEN, waarbij verscheidene van twee en ook een van drie en een halve Nederlandsche El dikte, allen bekwaam voor MOLEN-, KUIP en TIMMERHOUT, staande op Hare Goederen te *Tongeren* en te *Lennisheuvel*.

's Morgens om tien ure te beginnen, in den Braak te *Tongeren*.

AANBESTEDING.

Op Woensdag den 27 Januarij 1841, des voormiddags ten elf ure, zal onder nadere goedkeuring van den Heere Directeur-Generaal voor de zaken van de Roomsch-Catholijke Eeredienst, door Pastoor en Kerkmeesteren der R. C. Gemeente van *Lith*, Arrondissement *'s Hertogenbosch*, Provincie Noord-Braband. ten huize van *CORNELIS TUKKER* te *Lith*, worden aanbesteed:

HET BOUWEN
VAN EENE
KERK
TE
Lith,
met de leverantie
VAN AL DE DAARTOE BENOODIGDE MATERIALEN.

De Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod,

Het bestek en voorwaarden waarop de AANBESTEDING zal plaats hebben, zal ter lezing liggen, te *Breda* bij *VERMUNT* in de Zwaan: te *Gorinchem* bij *LOBRECHT* in de Beurs; te *Grave* bij de Wed. *SCHONENBERG* in de Vergulde Roskam; te *'s Hertogenbosch* bij *REGGERS* in het Stads Koffijhuis en bij *KORTHOUT* in het Antwerps Koffijhuis; te *Nijmegen* bij *MEURS* aan de Gierbrug; en te *Lith* bij *CORNELIS TUKKER*.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen zoo bij den Wel Eerwaarden Heere Pastoor te *Lith*, als bij den Heere Ingenieur van den Waterstaat, Jonkhr. *E. C. B. VAN RAPPARD* en den Architect *J. H. LAFFERTÉE* te *'s Hertogenbosch*, alwaar ook de teekeningen kunnen worden ingezien: zullende daags voor de besteding de noodige aanwijzing worden gedaan.

EAU DE M. DÉSIRABODE,

CHIRURGIEN DENTISTE DU ROI

reçu Par les facultés de médecine de paris, et de diverses cours de Europe

De tous les cosmétiques que la nécessité et l'esprit spéculateur de notre époque ont fait naître, il n'en est point dont la composition ait plus varié que ceux qui sont destinés à la propreté de la bouche et à la conservation des dents. Malheureusement, presque toujours composées de substances inertes ou trop actives, ces préparations n'ont aucun effet, ou ne blanchissent les dents qu'en détruisant l'émail.

L'Eau de M. Désirabode n'a aucun de ces inconvéniens; car elle rend aux dents leur blancheur naturelle, les débarrasse à l'instant du tartre et de toutes les taches qui ternissent leur éclat. Il suffit en outre d'en imbiber un morceau de coton et de l'introduire dans la cavité d'une dent cariée pour faire cesser sur-le-champ la douleur, arrêter les progrès de la carie, et empêcher qu'elle ne se communique aux dents voisines.

La manière d'employer cette Eau est aussi simple que son action est efficace: elle consiste à en verser quelques gouttes, tous les jours seulement, sur une brosse trempée d'eau ordinaire et à s'en frotter les dents; le but désiré est à l'instant même atteint, et la bouche conserve une fraîcheur agréable.

P.-S. M. Désirabode père pose, d'après un procédé nouveau dont il est l'inventeur, et en une seule séance, des pièces artificielles d'une à six dents, dont il garantit la beauté pendant dix années; s'engageant par écrit à faire toutes les réparations qui pourraient par hasard devenir nécessaires. Cette garantie ne s'applique qu'aux six dents de devant de la mâchoire supérieure, les autres ne pouvant être fixées que par les procédés ordinaires.

Pour preuve de l'efficacité de son eau et comme garantie de sa supériorité, M. désirabode se borne à donner les articles suivans, extraits des trois Journaux de médecine les plus répandus de l'époque.

» La première qualité d'un dentifrice c'est de nettoyer parfaitement les dents sans les altérer; mais il est fort peu de ces préparations qui soient composées d'après des principes appropriés à un tel résultat. C'est donc rendre service aux personnes qui attachent de l'importance à une belle et bonne denture, que de leur rappeler l'*Eau Désirabode*, comme la plus convenable aux soins journaliers qu'exige la propreté de la bouche. Des expériences aussi nombreuses qu'authentiques attestent son efficacité et sa supériorité sur tout ce qui a été proposé jusqu'ici pour le même usage."

(*Esculape, journal medico-chirurgical*, du 27 mai 1840.)

» Aujourd'hui, qu'on attache, avec raison, plus de prix que jamais aux soins qu'exigent la propreté de la bouche et la conservation des dents, on doit porter la plus grande attention à choisir convenablement les dentifrices dont on peut faire usage comme moyen habituel de toilette; car un grand nombre de ces préparations ne blanchissent les dents qu'en attaquant leur émail et en les disposant à la carie. C'est donc un devoir pour nous, de recommander à nos abonnés celles de ces préparations que leur composition, sagement entendue, rend propres à atteindre le but qu'on se propose dans leur emploi. Aussi n'hésitons-nous pas à placer à leur tête l'*Eau-Désirabode*, dont une longue expérience a démontré la parfaite efficacité, non seulement comme moyen propre à blanchir les dents, mais encore comme un des plus sûrs odontalgiques que nous connaissions."

(*Gazette de Santé*, du 25 mai 1840.)

» De toutes les préparations pour dentifrices et odontalgiques, il en est peu qui jouissent d'une efficacité plus constante que celle qui est très anciennement connue sous le nom d'*Eau-Désirabode*. Cette Eau, préparée d'après des indications chimiques parfaitement appropriées à ses usages ne se borne pas à blanchir les dents, mais elle les préserve de l'action rongeante du tartre, arrête la carie et maintient les gencives dans un état constant de fraîcheur et de santé: aussi nous sommes-nous empressés de mentionner, dans notre numéro du 13 novembre 1838, l'exception favorable qu'a faite à son égard la circulaire ministérielle du 6 du même mois, relative à l'annonce et à la vente des remèdes secrets."

(Extrait de la *Lancette française, Gazette des Hopitaux*, du 9 mai 1840.)

Cette Eau ne se vend, à Paris que chez M. *DÉSIRABODE*

Nota. Les personnes qui désireraient en faire un objet de spéculation, trouveront avantage et facilité.

Le prix est de 2, 3 et 5 fr.

On se procure des prospectus au Dépôt chez M. *D. A. A. de ROOY*, Editeur Du Nord-Brabander.

EINDHOVEN den 19. Januarij 1841.

De Prijzen der Granen zijn heden alhier,

Rogge.	f 5-10.
Boekw.	4-60.
Haver.	2-60.
Boter.	0-7½.
Het Ned. p. Roggenbrood.	0-7½.

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De Belgische fondsen waren den 19. Januarij, de 2½ pCt niet gen., de 5 pCt. 96⅞, de 4 pCt. 89 de 3 pCt. 69¼, de Ardoins 22.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

Beurs van Amsterdam.

Heden, Maandag 18 *Januarij* 4½ *Ure.*

W. S. 2½ pCt 50⅜, 1/16. Dito 5 pCt 97⅞, ½. Kansbilj. 22. Synd. 4½ pCt 96⅞, ⅞. Handelm. 162, 161½. O. I. pCt. 95, 94⅞. Ardoins 85 p. st. 21 1/16, 22, 1/16. Dito Coupon 17⅞, 18⅛. Oude Russen. 104¼. Braziliën 75¼. Columb. 18.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY, 's Bosch.